
SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
1. Stan badań nad myślą Grzegorza z Nyssy	15
2. Zagadnienia metodologiczne	19
Koncepcja apokatastazy do czasów Orygenesa	23
1. Definicja koncepcji	23
2. Apokatastaza w filozofii Greckiej	24
2.1. Apokatastaza kosmiczna	24
2.1.1. Jońscy filozofowie przyrody	24
2.1.2. Heraklit z Efezu	26
2.1.3. Empedokles z Akragantu	28
2.1.4. Filozofowie starej Stoi	30
2.2. Apokatastaza duszy	33
2.2.1. Orfiko-piatogrejscy	33
2.2.2. Platon	36
2.2.3. Medioplatonicy i neopitagorejczycy	39
2.2.4. Plotyn i neoplatonizm	44
2.3. Apokatastaza w filozofii greckiej – wnioski	52
3. Apokatastaza wczesnochrześcijańska	55
3.1. Nowy Testament – Prawo czy miłosierdzie?	55
3.2. Klemens Aleksandryjski – uniwersalna boska pedagogia	61
3.3. Orygenes – apokatastaza jako zwieńczenie systemu myślowego	69
3.3.1. Osnowy systemu filozoficznego Orygenesa	69
3.3.2. Powrót do Boga	72
3.3.2.1. Świat materialny	73
3.3.2.2. Inkarnacja i odkupienie	74
3.3.2.3. Prewencja kary Bożej	75
3.3.3. Apokatastaza Orygenesa	79

Recepcja myśli Orygenesa w III i IV wieku	85
1. Apokatastaza orygenistów	94
1.1. Pierius i Grzegorz Cudotwórca	98
1.2. Bazyl Wielki	101
1.3. Grzegorz z Nazjanzu	104
1.4. Dydym Ślepy	113
1.5. Ewagriusz z Pontu	126
2. Kontrowersje wokół Orygenesa	140
2.1. Przyczyny dramatu	141
2.2. Główne akty dramatu	145
2.3. Metody z Olimpu a sprawa Orygenesa	150
2.3.1. „O wolnej woli”/„O stworzeniach”	153
2.3.2. „Uczta dziesięciu dziewic”	157
2.3.3. „O zmartwychwstaniu”	166
2.3.3.1. Stanowisko orygenistów: Aglaophon i Proklos	167
2.3.3.2. Odpowiedź Euboliusza	169
2.3.3.3. Przemowa Memiana	177
2.3.4. Konkluzje	183
System myślowy Grzegorza z Nyssy	191
1. Wstęp i kwestie metodologiczne	191
1.1. Grzegorz z Nyssy – kontynuator tradycji filozoficznej na gruncie chrześcijańskim	192
1.2. Grzegorz z Nyssy – myśliciel systematyczny	202
1.3. Grzegorz z Nyssy – myśliciel apokatastatyczny	205
1.4. Zagadnienia metodologiczne	209
2. Osnowy systemu myślowego Grzegorza z Nyssy	215
2.1. Dialektyka systemu Grzegorza z Nyssy	215
2.2. <i>Teologia prima</i> – apofatyzm Grzegorza z Nyssy	216
2.3. Relacje Bóg – stworzenie: <i>diastema</i> i <i>metousia</i>	222
2.4. Antropologia Grzegorza z Nyssy	230
2.4.1. Podwójne stworzenie w myśli Grzegorza z Nyssy	231
2.4.2. Człowiek – ukoronowanie stworzenia	242
2.4.3. Człowiek – stworzenie graniczne	246
2.4.4. Człowiek – obraz Boga	252
2.5. Upadek człowieka i jego skutki – natura zła	258
2.6. Powrót człowieka do Boga	270
2.6.1. Powrót <i>physis tou anthropou</i> do Boga – soteriologia dokonana	272
2.6.2. Powrót człowieka do Boga – soteriologia dokonująca się	278

2.6.2.1. Boska pedagogia	279
2.6.2.2. Droga cnoty	284
2.6.2.3. <i>Epektasis</i> – nieskończone pielgrzymowanie ku doskonałości. .296	
2.6.2.4. Droga ognia	299
Apokatastaza Grzegorza z Nyssy	307
1. Apokatastaza – zwieńczenie systemu myślowego Grzegorza z Nyssy	307
2. Apokatastaza – odnowienie błogosławionego stanu istot rozumnych	311
3. Apokatastaza – fizyczny/kolektywny wymiar soteriologii Grzegorza z Nyssy.	319
3.1. Fizyczny (<i>physis</i>) wymiar soteriologii Grzegorz z Nyssy	319
3.1. Kolektywny (<i>pleroma</i>) wymiar apokatastazy Grzegorz z Nyssy.	321
4. Apokatastaza – aktualizacja pierwotnego stanu stworzeń.	323
5. Apokatastaza – nieskończony proces przebóstwienia	326
6. Apokatastaza – materialny wymiar soteriologii Grzegorza z Nyssy.	329
7. Podsumowanie	339
Zakończenie.	345
Bibliografia.	353
Summary	371
Indeks osobowy	375